
[Ocena dorobku pierwszego dziesięciolecia... : od Redakcji].

Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce
literatury polskiej 45/4, 381-382

1954

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Ocena dorobku pierwszego dziesięciolecia Polski Ludowej należy do podstawowych obowiązków nauki służącej budownictwu socjalizmu w naszym kraju, nauki powiązanej z życiem narodu i świadomej tego faktu, że tylko ścisły związek teorii z praktyką, związek badań naukowych z budownictwem socjalizmu stanowi gwarancję jej postępu.

Ocena taka w każdej gałęzi wiedzy, w historii zaś literatury polskiej w sposób szczególnie dobitny, dotyczy dwóch zagadnień: dorobku danej dyscypliny naukowej w ciągu dziesięciolecia oraz rozwoju tej dziedziny praktyki społecznej, którą dana nauka opisuje i interpretuje. W historii literatury polskiej dlatego to zadanie rysuje się w sposób szczególnie dobitny, bo praktyka społeczna dziesięciolecia, stanowiąca podstawę tej nauki, to zwycięska walka o realizm socjalistyczny w literaturze, to dokonana w tych latach rewolucja kulturalna, to olbrzymi skok w rozszerzeniu zasięgu czytelnictwa, to przebudowa tradycji literackiej przez oparcie jej na najbardziej postępowych i realistycznych zdobyczach literatury własnej i innych literatur narodowych.

Obowiązkiem historyków literatury jest ocenić wagę ideową i rozmiar tych wszystkich przemian dokonanych w literaturze dziesięciolecia. Obowiązkiem ich jest także ocenić przemiany, jakie zaszły w ich własnej dyscyplinie w wyniku walki o nowe, marksistowskie, ideowe literaturoznawstwo. I w jednym, i w drugim wypadku nie tylko ocenić, ale wskazać jednocześnie zadania na przyszłość, wskazać główne cele najbliższego uderzenia naukowego i krytycznego.

Niniejszy zeszyt *Pamiętnika Literackiego* tylko w pewnej mierze mógł wypełnić to podwójne zadanie. Zaznacza je wszakże w obydwu głównych kierunkach: zarówno w tym, co w okresie dziesięciolecia dotyczy rozwoju historii literatury jako nauki, jak i w ocenie dorobku najwybitniejszych pisarzy dziesięciolecia. Rzecz oczywista, że dobór występujących w zeszycie nazwisk nie oznacza tu jakiegokolwiek hierarchii, lecz wyniknął po prostu ze stanu przygotowania i dojrzałości prac krytycznych w tym zakresie.

Żywimy nadzieję, że publikowane rozprawy staną się przedmiotem dyskusji i oceny. Szczególnie bogatą platformę dyskusji stwarza rozprawa Stefana Zótkiewskiego, jej publikacja wiąże się bowiem z rozpoczęciem przez Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk prac wstępnych nad uniwersyteckim podręcznikiem historii literatury polskiej i stanowi przegląd sił, osiągnięć i zadań stojących w tym momencie przed całą polonistyką.

Następne zeszyty Pamiętnika Literackiego przynosić będą dalsze rozprawy i materiały związane z dorobkiem literatury dziesięciolecia. Niezależnie od prac w Pamiętniku Literackim Instytut Badań Literackich jako swój główny wkład do oceny literatury dziesięciolecia traktuje publikację oddzielnej serii wydawniczej, poświęconej głównym problemom i głównym postaciom literatury tego czasu. Seria ta — pomyślana jako ciągła, złożona z poszczególnych i zamkniętych jako jednostka edytorska tytułów — stanowić będzie wydawnictwo niezależne od prowadzonej przez Instytut Badań Literackich serii Studiów Historycznoliterackich. Powinna się ona stać instrumentem jeszcze bardziej wiążącym ogół historyków literatury z walką o realizm socjalistyczny, o nowego bohatera prozy polskiej, o nowy typ konfliktu dramatycznego i nowy typ lirycznego przeżycia, o bohatera, przeżycie i konflikt budujące świadomość kulturalną i ideową szerokich mas narodu.

Obecny zeszyt Pamiętnika Literackiego to tylko wstęp do tak pomyślanego zadania i pierwszy krok do jego rozwiązania.